

Miljörapporter som källa för förbättrad avfallsstatistik

– med fokus på bygg- och
rivningsavfall

2013-02-18

Jan-Olov Sundqvist, IVL Svenska Miljöinstitutet
Per Edborg, SCB
Malin Stare, IVL Svenska Miljöinstitutet
Calle Jensen, IVL Svenska Miljöinstitutet
Olof Dunsö, SCB

På uppdrag av Naturvårdsverket

Publicering: www.smed.se

Utgivare: Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut

Adress: 601 76 Norrköping

Startår: 2006

ISSN: 1653-8102

SMED utgör en förkortning för Svenska MiljöEmissionsData, som är ett samarbete mellan IVL, SCB, SLU och SMHI. Samarbetet inom SMED inleddes 2001 med syftet att långsiktigt samla och utveckla den svenska kompetensen inom emissionsstatistik kopplat till åtgärdsarbete inom olika områden, bland annat som ett svar på Naturvårdsverkets behov av expertstöd för Sveriges internationella rapportering avseende utsläpp till luft och vatten, avfall samt farliga ämnen. Målsättningen med SMED-samarbetet är främst att utveckla och driva nationella emissionsdatabaser, och att tillhandahålla olika tjänster relaterade till dessa för nationella, regionala och lokala myndigheter, luft- och vattenvårdsförbund, näringsliv m.fl. Mer information finns på SMEDs hemsida www.smed.se.

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Tidigare studier av bygg- och rivningsavfall	4
Syfte och mål	6
Bygg- och rivningsavfall	8
Metodik	8
Beskrivning av framtaget förslag för utökad rapportering från avfallsbehandlingsanläggningar	8
För- och nackdelar med det framtagna förslaget	9
Avfallsströmmar som inte täcks in i det föreslagna alternativet	13
Konsekvenser för behandlingsanläggningar	14
Krav på uppgifter i miljörapporter för olika sektorer	16
Metodik	16
Beskrivning av framtaget förslag	16
För- och nackdelar med framtaget förslag	16
Konsekvenser för berörda företag	17
Bilaga A. Kapitel 17 i avfallsförteckningen:	18
Bilaga B. Anteckningar workshop - förbättrad byggavfallsstatistik	20
Bilaga C. Förslag till mall för rapportering av bygg- och rivningsavfall	25
Bilaga D: Förslag till mall för rapportering av uppkommet avfall från olika sektorer	28
Bilaga E: Antal företag, antal anställda och antalet miljörapporter (MR) per samhällssektor	29

Inledning

Bakgrund

Bygg- och rivningsavfall

Enligt EU:s förordning om avfallsstatistik¹ ska medlemsländerna vartannat år rapportera in uppgifter till EU om uppkommet avfall och behandlat avfall. Byggbranschen (SNI 41 - 43) är därvid en av de sektorer för vilken uppkommet avfall ska rapporteras. Vid hittillsvarande rapporter till EU har statistik för byggsektorn tagits fram med ganska osäkra metoder.

I avfallsdirektivet 2008/98/EC finns ett återvinningsmål för byggavfall:

- *Senast 2020: Förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall, med undantag för sådant naturligt förekommande material som definierats i kategori 17 05 04² i avfallsförteckningen, ska öka till minst 70 viktprocent, varvid också ska medräknas sådana fall där avfall används som fyllmaterial för att ersätta annat material.*

Målet i avfallsdirektivet har även beslutats som ett etappmål om Ökad resurshushållning i byggsektorn inom miljömålssystemet³:

- *Ettappmålet om byggnads- och rivningsavfall innebär att insatser ska vidtas så att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annat materialutnyttjande av icke-farligt byggnads- och rivningsavfall är minst 70 viktprocent senast år 2020.*

Även i Naturvårdsverkets nationella avfallsplan pekas avfall från bygg- och rivning ut som en prioriterad avfallsström⁴. För uppföljning av målen behövs robusta metoder för att ta fram statistik för att följa upp effekter av åtgärder och styrmedel.

För statistik enligt avfallsstatistikförordningen behöver endast uppkommet avfall för byggsektorn tas fram (för statistiken över återvunnet och bortskaffat avfall behöver avfallens ursprung inte anges), men för uppföljning av återvinningsmålet i avfallsdirektivet ska både uppkommet avfall och återanvänt/återvunnet avfall från byggsektorn redovisas.

Arbetet med att ta fram statistik för uppkommet och behandlat avfall i byggsektorn medför en rad principiella svårigheter jämfört med flera andra näringslivsbranscher, t.ex:

- Branschen består av några få stora företag och många små företag. Det är mer än 70 000 arbetsställen, varav färre än 5 000 har 10 eller fler anställda.
- Det är en heterogen bransch med många olika slags aktörer, där varje delbransch kan förväntas ha en egen "avfallsprofil".

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2150/2002 om avfallsstatistik (senast uppdaterad genom KOMMISSIONENS FÖRORDNING (EU) nr 849/2010 av den 27 september 2010)

² Jord och sten, icke-farligt

³ <http://miljomal.nu/sv/Hur-nar-vi-malen/Avfall/Okad-resurshushallning-i-byggsektorn/>

⁴ Från avfallshanteringen till resurshushållningen. Naturvårdsverket Rapport 6502.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6502-7.pdf>

- Branschen genererar många olika avfallsslag. En bedömning av rapporteringskraven i EU:s avfallsstatistikförordning är att byggsektorn är aktuell för rapportering av åtminstone 31 olika avfallsfraktioner (enligt EWC-Stat), varav 14 fraktioner berör farligt avfall.
- Byggsektorn i sin helhet verkar hittills ha saknat incitament att mäta det avfall som genereras i sektorn, åtminstone på aggregerad nivå.
- Byggsektorn arbetar med ”projekt”, vilket innebär att när ett projekt är avslutat flyttas arbetsplatsen till nästa ”projekt”. Projekten har också begränsad varaktighet i tiden. Olika byggprojekt kan vara av mycket olika art och omfattning. Det är ofta flera olika slags aktörer kopplade till ett och samma byggprojekt. I andra branscher inom tillverkningsindustrin sker verksamheten i arbetsställen/anläggningar som är bättre definierade och beständigare i tid och verksamhet än byggprojekten.
- Ansvarsfördelningen vad gäller avfallshanteringen är olika i olika byggprojekt. Det kan vara byggherre (beställare), entreprenör (huvudentreprenör) eller olika underentreprenörer i flera olika led som ansvarar för avfallet och som har data om avfallet.
- Det är stor risk för att avfallsmängderna dubbelräknas om data hämtas från både beställare och entreprenörer. Det är också en risk för motsatsen, att mängderna inte räknas alls, om data hämtas från endast en av aktörerna.

”Typiskt” byggavfall uppkommer även i andra branscher än byggsektorn, till exempel tillverkningsindustrin och hushåll. Man måste därför hålla isär om man menar avfall från byggsektorn, eller byggavfall i stort.

Krav på uppgifter i miljörapporter för andra sektorer än Byggverksamhet

Det skulle även behövas en genomgång och utvärdering av samtliga sektorer (andra än byggsektorn). Detta för att se om det finns ytterligare sektorer och avfallsflöden för vilka det är motiverat och möjligt att få in uppgifter genom en utökad och/eller standardiserad rapportering i miljörapporter. För rapporteringen enligt EU:s avfallsstatistikförordning fordras uppgifter om uppkommet avfall. I avfallsundersökningarna hittills har SMED använt enkäter kompletterat med data från miljörapporter som datakälla. Många verksamheter fordrar tillstånd enligt miljöbalken. Det är ungefär 5 000 anläggningar med tillstånd enligt miljöbalken som lämnar miljörapporter årligen. Hittills har miljörapporterna visat sig vara en värdefull datakälla, men bristen på standardiserade uppgifter gör att det är ett arbetskrävande arbete att plocka ut relevanta data ur dessa (avfallsuppgifterna finns i textdelen och kan presenteras på många olika sätt). Dessutom är det många anläggningar som inte redovisar användbara avfallsuppgifter alls.

Detta skulle ske utifrån möjligheten att det skulle förbättra kvaliteten på avfallsdata jämfört med dagens metoder samt att det skulle underlätta insamlingen av uppgifter.

Tidigare studier av bygg- och rivningsavfall

Flera utvecklingsprojekt har bedrivits av SMED för att förbättra avfallsstatistiken för byggsektorn, och i samband med dessa har också hållits flera workshops med deltagare från myndigheter, byggbranschen och avfallsbranschen. Vid en workshop i avfallsstatistikprojektet 2011-12-16, vid vilken byggföretag, avfallsföretag, statistiker m.m. fanns representerade, diskuterades

vilka metoder som bör användas som både tillgodoser kraven för rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning samt möjliggör en uppföljning av återvinningsmålet av EU:s nya avfallsdirektiv. De metoder och källor som diskuterades var:

- **Bygg- och rivningsföretag - alternativ 1: data från större byggföretag:** De stora företagen kontaktas för uppgifter om uppkomna avfallsmängder på årsbasis, och uppräknning till hela landet görs med en lämplig uppräkningsfaktor, till exempel omsättning. SMED har vid hittillsvarande statistikproduktion tagit kontakt med de större byggföretagen, men inte fått tillräckligt bra data. I senaste rapporteringen kontaktades sex byggföretag och 17 rivningsföretag men fick endast användbara avfallsuppgifter från två byggföretag och ett rivningsföretag.
- **Bygg- och rivningsföretag - alternativ 2: obligatorisk rapportering av byggherren:** Detta förslag grundar sig på att varje byggherre rapporterar in uppkomna avfallsmängder per projekt där man rapporterar till kommunen (tillsynsmyndigheten enligt Plan- och Byggnadslagen). Kommunen skulle kunna rapportera vidare siffrorna till Naturvårdsverket genom ett rapporteringssystem. För att kunna genomföra detta krävs ändring i Plan- och Byggnadslagen.
- **Avfallstransportörer:** De dominerande transportörerna (cirka 10 företag) av avfall kontaktas för uppgifter om transporterade byggavfallsmängder. Under 2009 (inför rapporteringen år 2010) genomfördes ett projekt där SMED utgick från sex större transportföretag och gjorde en samkörning av organisationsnummer i deras kundregister med SCB:s företagsregister och kunde på så sätt identifiera samtliga avfallstransporter från kunder i byggsektorn. Resultatet visade sig vara mycket osäkert eftersom det var flera avfallsströmmar som inte täcktes in alls, och för andra strömmar var mängderna betydligt lägre än vad som erhöles med andra metoder.
- **Avfallsbehandlingsföretag:** De stora avfallsbehandlingsföretagen kontaktas för uppgifter om byggavfallsmängder. Det förutsätts därvid att dessa gör avfallssammanställningar på företags- eller koncernnivå och inte bara anläggningsvis. Även här behövs en koppling till byggföretag, men det går att få fram via organisationsnummer. Det totala antalet avfallsbehandlare är relativt begränsat, och branschen domineras också av ett fåtal stora aktörer. Med uppgifter från ca 10 intervjuade avfallsföretag skulle man troligen täcka ungefär 90 procent av avfallsmängderna.
- **Regional uppräknning:** Baserat på en region tar man fram uppgifter om uppkomna avfallsmängder vilka sedan räknas upp till nationell nivå baserat på omsättning eller annat index. I rapporteringarna år 2006 och 2008 användes data från SYSÄV-regionen (sydvästra Skåne) och skalade upp till riksnivå.
- **Användning av avfallsfaktorer:** I andra länder har man tagit fram faktorer för olika avfallsslag (kg/m^2) baserat på ett antal bygg-, ombyggnads- och rivningsprojekt. SMED har utgått från avfallsfaktorer i en norsk studie och anpassat och uppdaterat dessa till svenska förhållanden. Vid de senaste rapporteringarna har det använts svenska avfallsfaktorer för att kontrollera och verifiera data som tagits fram på annat sätt. En nackdel med avfallsfaktorer är att de inte tar hänsyn till exempel ökad källsortering.

- **Detaljstudie av ett antal enskilda projekt:** De flesta byggföretag har bra data för enskilda projekt genom ekonomiuppföljningen. Genom att ta in data från ett tillräckligt stort antal enskilda projekt skulle man få underlag för en uppräknig till hela landet. Detta innebär i princip att man tar fram nya avfallsfaktorer.
- **Miljörapporter från behandlingsanläggningar:** Detta avser insamling av data om bygg- och rivningsavfall genom en utökad miljörapportering från samtliga tillståndspliktiga behandlingsanläggningar. De avfallsföretag som omfattas av miljörapportförordningen lämnar in en utökad miljörapport i vilken man specificerar de önskade avfallsslagen och mängderna som Naturvårdsverket anser lämpligt. Detta kräver en ändring i Naturvårdsverkets miljörapportföreskrift.

Det kan i detta sammanhang noteras att bygg- och rivningsföretag inte är tillståndspliktiga enligt miljöbalken, och därmed inte redovisar sin miljöpåverkan i en miljörapport.

Den metod som ansågs vara bäst lämpad vid workshopen 2011-12-16 var att öka kraven på rapportering i miljörapporterna för de behandlingsföretag som omfattas av miljörapportförordningen. Fördelar med denna metod är att man då utnyttjar ett befintligt rapporteringssystem som fungerar bra idag vilket också innebär att det är kostnadseffektivt samt kvalitén på data är bra eftersom det är behandlingsföretagen som har bäst kompetens om hur de olika avfallsslagen behandlas. Det är denna metod som har utvecklats och diskuterats i föreliggande rapport.

Syfte och mål

Bygg- och rivningsavfall

Syftet med föreliggande studie har varit att ta fram krav på de uppgifter som måste rapporteras in via miljörapporterna och som tar hänsyn till kraven för rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning och möjliggör en uppföljning av återvinningsmålet av EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) samt även täcker in statistikbehovet i den nationella avfallsplanen.

Studien ska bidra till att förbättra den statistik som idag rapporteras till EU och nationellt om bygg- och rivningsavfall till en nivå som håller tillräcklig kvalitet för att följa upp de uppsatta bygg- och rivningsavfallsmålen både i EU och i Sverige.

Målet med studien är att få fram ett underlag till Naturvårdsverket som mer konkret än tidigare redovisar hur statistiken för detta avfall kan förbättras på ett adekvat sätt genom framförallt utökade miljörapporter.

Uppgifter i miljörapporten för andra sektorer

Syftet med föreliggande studie har även varit att belysa mer allmängiltiga krav på uppgifter som är lämpliga att begära inrapportering av via miljörapporterna. Detta gäller uppkomst av avfall från alla samhällssektorer, där kvaliteten skulle förbättras och/eller insamlingen av uppgifter förenklas.

Ett delmål i projektet är att ta fram en standardiserad mall eller tabell för data som ska redovisas av företagen.

Målet med studien är att ge Naturvårdsverket en indikation på om och hur även statistiken för andra avfall än från bygg- och rivningssektorn kan förbättras på ett adekvat sätt genom framförallt utökade miljörapporter.

Bygg- och rivningsavfall

Metodik

Arbetet gick ut på att ta fram och diskutera förslag till hur avfallsuppgifterna ska utformas i miljörapporter från avfallsbehandlingsanläggningar för att möjliggöra uppföljning av mängd genererat bygg- och rivningsavfall samt hur det behandlas. Projektgruppen diskuterade därvid fram ett förslag, bl.a. genom att gå igenom ett antal miljörapporter från behandlingsanläggningar, och gå igenom erfarenheter från tidigare datainsamlingar från behandlingsanläggningar. Förslaget diskuterades sedan på en workshop 2012-11-21 där deltagare från myndigheter, byggbranschen och avfallsbranschen deltog. Noteringarna från denna workshop visas i bilaga B.

Beskrivning av framtaget förslag för utökad rapportering från avfallsbehandlingsanläggningar

De avfallsslag som omfattas av förslaget är avfallen i kapitel 17 i avfallsförteckningen i den svenska avfallsförordningen, se Bilaga A.

Förslaget innebär i grunden att tillståndspliktiga behandlingsanläggningar (s.k. A- och B-anläggningar) behöver rapportera mer specifika uppgifter om sina avfallsströmmar som uppkommer från bygg- och rivningssektorn där dessa redovisas separat. Uppgifterna avser både mängder av olika avfallsslag och hur de behandlas.

Följande föreslagna uppgifter ska anges i miljörapporten, se även tabell i Bilaga B:

- **Mottaget avfall (kapitel 17 i avfallsförteckningen)**
 - Sexsiffrig avfallskod enligt avfallsförteckningen, tidigare kallad EWC-kod
 - Intern benämning på avfallet (för förtydligande)
 - Mängd (ska anges i ton i största möjliga utsträckning)
 - Enhet (till exempel ton)
- **Hur varje avfall behandlas**
 - R- eller D-kod enligt avfallsförordningen
 - Intern benämning på behandlingen (för förtydligande)
- **Eventuella nya avfallsslag som uppkommer vid behandlingen**
 - Sexsiffrig avfallskod enligt avfallsförteckningen (i de flesta fall bör det vara koder från kapitel 19 i avfallsförteckningen), tidigare kallad EWC-kod
 - Intern benämning på avfallet (för förtydligande)
 - Mängd (ska anges i ton i största möjliga utsträckning)
 - Enhet (till exempel ton)

- **I förekommande fall: Namn på transportör som transporterar iväg det avfall som uppkommit vid behandlingen**
- **I förekommande fall: Mottagare av det avfall som uppkommit vid behandlingen (det kan även vara den egna anläggningen som tar emot)**
 - Namn på anläggning
 - Organisationsnummer
 - Ort
 - Hur mottagaren behandlar avfallet
 - R- eller D-kod enligt avfallsförordningen
 - Intern benämning på behandlingen (för förtydligande)

Alla tillståndspliktiga anläggningar ska rapportera in miljörapporter via Svenska MiljörapporteringsPortalen (SMP). Det mest effektiva för utvärderingen av miljörapporterna är om tabellen ges i standardiserad form som en särskild ”avfallsbilaga” eller ”avfallsdeklaration”, jämförbar med emissionsdeklarationerna, se Bilaga C. En sådan ”avfallsdeklaration” kan då läsas in direkt i databasen. En standardiserad tabell i textdelen på miljörapporten är i princip också en möjlighet, men innebär ökat manuellt arbete vid sammanställningsarbetet.

För- och nackdelar med det framtagna förslaget

Förslaget presenterades och diskuterades på en workshop 2012-11-21 där förslaget fick en allmän acceptans hos deltagarna. Noteringarna från denna workshop finns i Bilaga B. Det följande baseras till större delen på det som framkom vid denna workshop, och vid andra diskussioner med företrädare från myndigheter, byggbranschen eller avfallsbranschen. Förslaget möjliggör både uppföljning av och framtagning av mängder uppkommet avfall från byggbranschen för rapportering enligt EU:s avfallsstatistikförordning.

Exakthet och täckning

Den föreslagna metoden bedöms ge information om uppkomst och behandling med hög precision, med undantag för att några avfallsströmmar inte täcks in – se mer om detta i det särskilda avsnittet Exakthet och täckning nedan. Som konstaterat är det behandlingsanläggningarna som har störst kompetens om avfallets klassificering, avfallets vägning och hur det behandlas.

Det är alltid en risk för dubbelräkning när man gör statistik på avfallshantering eftersom avfallet i regel hanteras seriellt i flera olika anläggningar, till exempel först i en omlastningsstation, sedan vidare till en sorteringsanläggning, varifrån varje fraktion förs vidare till ytterligare fler anläggningar. Detta förslag är uppbyggt för att kunna identifiera dubbelräknat avfall och därmed minska riskerna för dubbelräkning.

Lagstiftning

De uppgifter som efterfrågas i och med uppföljningen av bygg- och rivningsavfallet bedöms inte kräva några större ändringar i lagstiftningen. I avfallsförordningen (2011:927) står det i 54 §: *Den som bedriver en verksamhet med återvinning eller bortskaffande som är tillstånd- eller anmälningspliktig enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälso-*

skydd ska för varje slag av avfall som hanteras i verksamheten föra anteckningar om 1: varifrån avfallet kommer, 2: de metoder för återvinning eller bortskaffande som används, 3: den mängd avfall som återvinns eller bortskaffas årligen, 4: vart avfallet lämnas när det återvinns eller bortskaffas. SMED tolkar detta som att det finns en legal grund för att begära in uppgifter om varifrån avfallet kommer och hur det behandlas. Dock behöver den föreslagna rapporteringsmallen skrivas in i Naturvårdsverkets miljörapportföreskrift, för att göra det tvingande att ange dessa uppgifter.

Diskussion om rapporteringsflödet

Förslaget bygger på behandlingsanläggningar som uppgiftslämnare eftersom de har störst kompetens om behandlingen av berörda avfallsslag. Det är också först vid avfallsbehandlingsanläggningen som avfallet vägs så man kan erhålla uppgifter om mängden. Även om man tänker sig andra metoder att samla in data om avfallet, måste behandlingsanläggningarna ändå redovisa samma uppgifter i någon annan form (till exempel ”årsrapport” eller motsvarande till avfallslämnaren.)

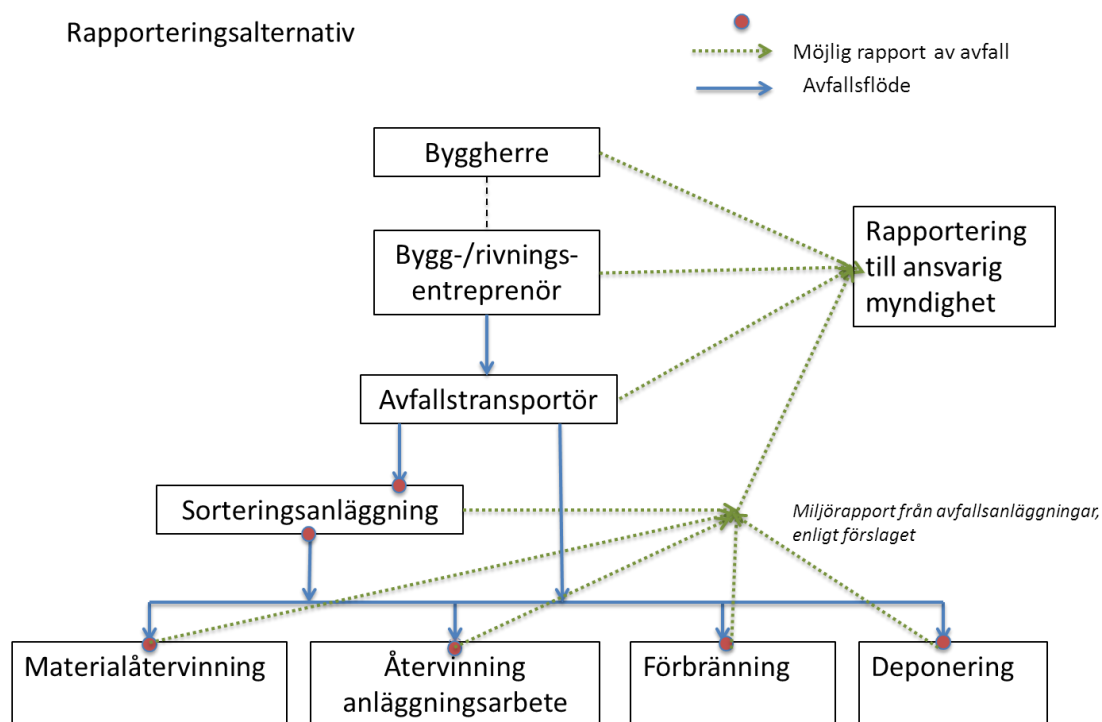
I Figur 1 visas ett flödesschema över avfallsströmmarna och möjlig datarapportering.

1. Det är byggherren som enligt Plan- och Bygglagen är ytterst ansvarig för byggprojektet (byggprojektet kan vara nybyggnads-, ombyggnads-, rivnings- eller anläggningsprojekt, m.m.).
2. Byggherren anlitar vanligen en entreprenör för genomförandet av projektet.
3. För det avfall som uppkommer i projektet anlitar bygg-/rivningsentreprenören en avfallstransportör som forslar bort avfallet till en sorteringsanläggning eller annan behandlingsanläggning. Valet av avfallsanläggning kan vara såväl bygg-/rivningsentreprenörens som avfallstransportörens.
4. Avfallet tas emot vid en behandlingsanläggning, där det vägs och klassificeras före behandlingen. Det är först vid behandlingsanläggningen som man vet den exakta mängden, den slutliga klassningen och hur det behandlas.

För att rapportera mängder och behandling av avfallet finns flera alternativ, se Figur 2 nedan:

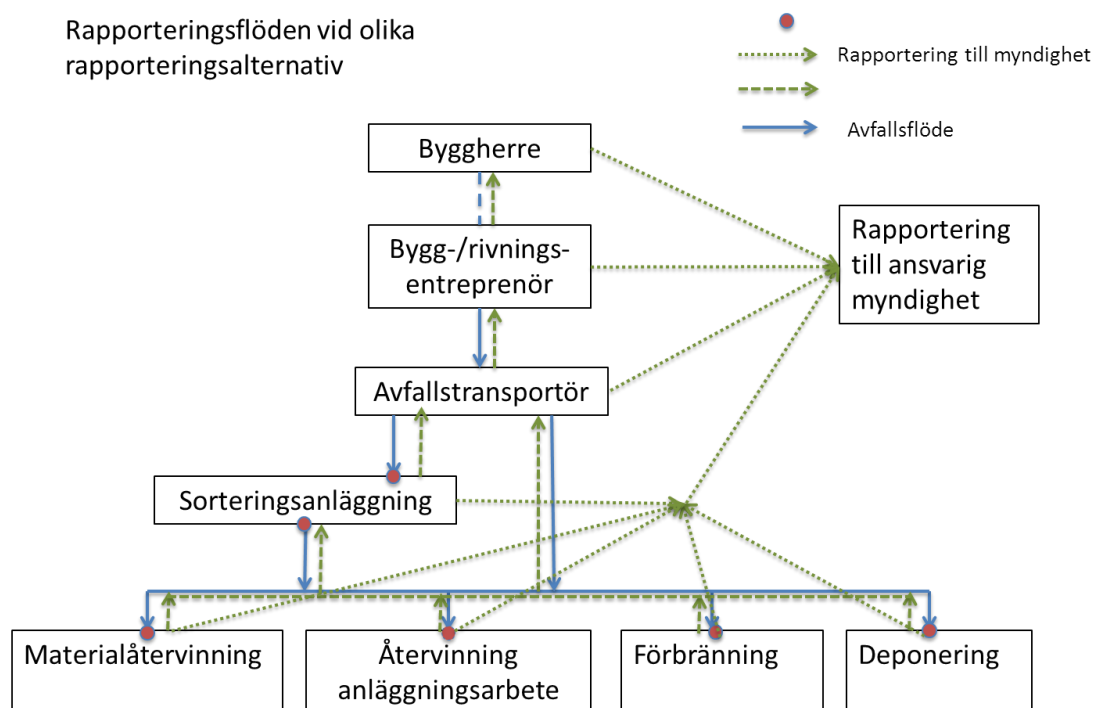
1. **Avfallsbehandlingsanläggningen rapporterar.** Avfallsbehandlingsanläggningarna rapporterar uppgifterna, till exempel i miljörapporterna. Rapporteringen sker då via SMP (Svenska MiljörapporteringsPortalen).
2. **Transportören rapporterar.** Avfallsbehandlingsanläggningen kan skicka uppgifterna tillbaka till transportören. Detta torde ske mer eller mindre automatiskt redan idag men på mindre standardiserat sätt. Transportörerna rapporterar vidare till Naturvårdsverket (eller annan myndighet) på lämpligt sätt.
3. **Bygg-/rivningsentreprenören rapporterar.** Transportören, eller alternativt behandlingsanläggningen, skickar avfallsuppgifterna till bygg-/rivningsentreprenören, som skickar uppgifterna vidare till Naturvårdsverket (eller annan myndighet) på lämpligt sätt.

4. **Byggherren rapporterar.** Bygg-/rivningsentreprenören rapporterar vidare uppgifterna från föregående punkt till byggherren, som sedan rapporterar vidare till Naturvårdsverket (eller annan myndighet).

Figur 1. Schematisk beskrivning av avfallsströmmar och rapporteringsalternativ.

Noteras bör att det i samtliga av dessa fall är behandlingsanläggningen som tar fram alla grunduppgifter (avfallskod, mängd, behandling), oberoende av vem som rapporterar till myndigheten, se Figur 2 nedan.

Figur 2. Rapporteringsflöde vid olika rapporteringsalternativ.

När man diskuterar vem som ska stå för den slutliga rapporteringen finns då flera aspekter som bör vägas samman:

- Det är behandlingsanläggningarna som har alla grunduppgifter och som skickar dessa vidare till ansvarig myndighet, till exempel Naturvårdsverket. Det är behandlingsanläggningarna som har störst kompetens om avfallens klassificering, avfallens vägning och hur det behandlas.
- Det är byggherren och bygg-/rivningsentreprenören som har eget intresse att följa upp avfallsuppkomst och avfallshantering. Ur en pedagogisk synvinkel skulle det därför vara motiverat att låta byggherren, eller möjligen byggentreprenören vara ansvarig för rapporteringen.

Projektgruppens värdering är att det från statistiksynpunkt är bäst att hämta uppgifterna så nära den verkliga informationskällan som möjligt, d.v.s. hos behandlingsanläggningarna. Vi ser följande fördelar med detta jämfört med att låta byggherrar eller byggentreprenörer vara rapportörer:

1. Om byggherren görs rapporteringsskyldig krävs större ändringar i lagstiftningen.
2. Det är risk att information förvanskas eller försvinner då den förs genom flera led i aktörskedjan.
3. Om byggherre eller byggentreprenör görs rapporteringsskyldig fordras bakomliggande regler eller överenskommelser som garanterar att rapportören verkligen får de uppgifter som behövs för rapporteringen.
4. Det är betydligt lättare att hålla reda på ca 500 stationära avfallsbehandlingsanläggningar än på ett antal tillfälliga byggherrar (byggherren är kopplad till byggprojektet).

Även om det synes mest fördelaktigt att basera på miljörapporter från avfallsbehandlingsanläggningar för att få statistik på nationell nivå och för nationell uppföljning, bör det dock vara i byggbranschens intresse att samtidigt göra egna sammanställningar, baserat på uppgifter från behandlingsanläggningarna, för att följa upp den egna avfallshanteringen.

Avfallsströmmar som inte täcks in i det föreslagna alternativet

Den föreslagna metoden bör täcka in allt avfall som behandlas vid tillståndspliktiga anläggningar (A- och B-anläggningar). Verksamheter som inte är A- eller B-anläggningar och som kan tänkas hantera byggavfall i relevanta mängder är:

- Anläggning för mellanlagring av annat avfall än farligt avfall om den totala avfallsmängden vid något enskilt tillfälle utgörs av 1: mer än 10 000 ton avfall som inte är avsett för byggnads- eller anläggningsändamål, eller 2: mer än 30 000 ton avfall om anläggningen inte är tillståndspliktig enligt 1.
- Sorteringsanläggningar som hanterar mindre än 10 000 ton/år avfall.
- Återvinning av schaktmassor och mineralavfall i byggprojekt och anläggningsarbeten, t.ex:
 - Användning av avfall för anläggningsändamål där föroreningsrisken är liten.
 - Anläggning för att återvinna eller bortskaffa avfall som består av uppgrävda förorenade massor (som inte är farligt avfall) från den plats där anläggningen finns.

Dessa mängder är idag okända men anses dock vara betydande. Enligt vad som framkom på den genomförda workshopen i projektet utgör mängderna schaktmassor omkring 80 procent av de totala avfallsmängderna från en av de större bygg- och rivningsföretagen i Sverige.

- Byggavfall som lämnas av hushåll, och småföretag, vid kommunala återvinningscentraler. Avfall som samlas in vid återvinningscentraler klassas normalt som avfall i kapitel 20 i avfallsförteckningen).
- Schaktmassor som inte registreras som ”avfall” utan betraktas av innehavaren som en resurs.

De tre första exemplen (mellanlager, sorteringsanläggningar och anläggningsarbeten) är anmälningspliktiga anläggningar (C-anläggningar) som normalt inte behöver redovisa miljörapport i SMP. Det bedöms som administrativt och juridiskt svårare att ändra på detta. Med stöd av § 54 i avfallsförordningen skulle tillsynsmyndigheten (kommunen) kunna kräva in anteckning eller avfallsredovisning för dessa verksamheter. För att kunna få in uppgifterna centralt krävs då stöd från en föreskrift som tvingar eller motiverar tillsynsmyndigheten att samla in dessa data, och rapportera vidare till Naturvårdsverket eller annan myndighet som ska göra sammanställningen. Man skulle också kunna tänka sig någon form av separat enkätundersök-

ning för att få in uppgifterna. En svårighet är dock att det inte finns något centralt register i SMP över dessa anläggningar, utan det är varje kommun som har sitt eget register.

Idag finns det inte några uppgifter om hur stora mängder bygg- och rivningsavfall som tas emot på C-anläggningar i förhållande till A- och B-anläggningar. Vad gäller behandlingsanläggningar är det idag omkring 1 000 stycken som lämnar miljörapport. Av dessa är det mer än hälften som inte tar emot något bygg- och rivningsavfall. Uppskattningsvis står C-anläggningarna står för 10 procent av avfallsmängden som omhändertas på A- och B-anläggningar enligt Jan-Olov Sundqvist på IVL Svenska Miljöinstitutet. Observera att det avfall som hanteras på en C-anläggning i nästa steg omhändertas på en tillståndspliktig anläggning, återvinns i en byggverksamhet, eller går till en annan återvinningsanläggning som troligen oftast är tillståndspliktig.

För byggavfall från återvinningscentraler borde det gå att göra uppskattningar över mängder, till exempel genom att separat studera avfallet vid några återvinningscentraler. I första skedet är det viktigast att bedöma storleksordningen om det är av betydelse eller inte.

För schaktmassor som inte betraktas som avfall är det svårare. Det är stora mängder som transporteras mellan olika byggprojekt utan att vägas eller mätas. Rena schaktmassor (ren jord eller sand) ingår i och för sig inte i återvinningsmålet, men om de är ett avfall ska de ändå in i statistiken för uppkommet avfall. Sedan är det en risk att en del av schaktmassorna innehåller annat mineralavfall (tegel, betong m.m.) som ska vara med i statistiken. Dessa mängder kommer inte med. Ett sätt att få med dessa massor i statistiken är att göra det tvingande för byggbolagen att redovisa uppkomst och hantering av massorna. Alternativt skulle man genom att studera ett representativt urval av byggprojekt utarbeta en avfallsfaktor för att göra en grov uppskattning av mängderna. Förbättrad tillsyn behövs för att kunna hindra dessa strömmar hanteras utanför de etablerade systemen.

Det har också framkommit att Trafikverket (tidigare Vägverket) återvinner stora mängder asfalt, som inte kommer in i statistiken.

Konsekvenser för behandlingsanläggningar

Alla tillståndspliktiga behandlingsanläggningar redovisar miljörapporter. Det finns idag inga direkta krav på vilka avfallsuppgifter som ska redovisas och hur de ska redovisas. Det finns idag anläggningar som redovisar sitt avfall och sin avfallsbehandling i stort sett enligt framtaget förslag. Sedan finns det anläggningar som har mycket bristfällig redovisning av sin avfallshantering.

SMED bedömer att förslaget är genomförbart och att det främst är behandlingsanläggningarnas IT-system (främst mjukvara) som behöver göras om för att man ska få ut rätt uppgifter i rätt format. Det bedöms att alla anläggningar på något sätt hanterar de uppgifter som behövs.

Idag använder sig behandlingsanläggningarna av interna avfallskoder som anges av transportören i samband med invägning av avfallet. Dessa avfallskoder styr till vilken behandling av-

fallet går samt ligger till grund för kostnaden man har för att hantera avfallet och därmed vilken prissättning som ges mot kunden. Idag är behandlingsföretagen i samband med invägningen inte intresserade av från vilken bransch som avfallet har uppkommit. I de fall man tar emot avfall från en extern transportör d.v.s. en transportör som inte tillhör samma företag som behandlingsanläggningen, vet behandlingsanläggningen vanligen inte heller avfallets ursprung.

Även om lösningarna kan skilja sig åt beroende på vilket IT-system man har är den troligaste lösningen att transportören i samband med invägningen av avfallet förutom att ange materialkoden som görs idag även anger avfallskod enligt avfallsförteckningen, tidigare kallad EWC-koden för avfallet ifråga, enligt framtaget förslag. Konsekvensen blir att anläggningarna får ändra sina IT-system om denna lösning inte redan existerar i det befintliga IT-systemet. Det är troligen olika typer av arbete för olika anläggningar, beroende på vad man har för system idag. I de flesta fall torde det vara 1 – 5 dagars arbete per anläggning för en IT-konsult att göra erforderligt utvecklingsarbete. I och med att förändringen berör många behandlingsanläggningar är ett annat tänkbart scenario att leverantörerna av IT-systemet genomför nödvändiga förändringar och gör en generell uppgradering av IT-systemet istället för att varje behandlingsanläggning gör sin specifika lösning. Uppdateringar av programvara (IT-system) är något som görs på regelbunden basis. Detta är dock något som inte har kunnat utredas närmare inom ramarna för detta projekt.

Vad gäller övriga uppgifter som efterfrågas enligt förslaget i form av *hur varje avfallslag behandlas, eventuella nya avfallsslag som uppkommer vid behandlingen, namn på transportör som transporterar iväg avfallet som uppkommit vid behandlingen samt mottagare av det avfall som uppkommit vid behandlingen* har behandlingsanläggningarna uppgifter om detta redan idag varför inga förändringar i IT system bedöms vara nödvändiga.

Förutom ändringar i befintliga IT-system kräver detta också informationsinsatser till vågpersonal och chaufförer eftersom det blir förändrade rutiner i samband med invägning av avfallet.

Det finns ca 1 000 stycken tillståndspliktiga avfallsbehandlingsanläggningar. SMED bedömer att det är högst 500 av dessa som hanterar byggavfall idag. En stor del av de som tar emot byggavfall i dag är nedlagda deponier som håller på att sluttäckas.

För att få bättre kunskap om konsekvenserna borde det genomföras några pilotprojekt där några frivilliga anläggningar får testa den föreslagna metoden innan en slutlig lösning fastställs.

Krav på uppgifter i miljörapporter för olika sektorer

Metodik

En genomgång och utvärdering av samtliga sektorer har gjorts för att se om det finns sektorer och avfallsflöden för vilka det är motiverat och möjligt att få in uppgifter genom en utökad rapportering i miljörapporter. Detta gjordes utifrån om det skulle förbättra kvaliteten jämfört med dagens metoder samt om det skulle underlätta insamlingen av uppgifter. Detta har genomförts genom att kontakta projektledare och projektdeltagare för respektive SMED-projekt samt baserat på tidigare SMED-rapporter på området. Bl.a. har grunddata avseende de olika sektorernas antal anställda och antal miljörapporter i SMP tagits fram för att få en uppfattning om sektorernas storlek och grad av miljöfarlig verksamhet (se bilaga E). Det har också ingått att ta fram en standardiserad mall eller tabell för data som föreslås ska redovisas vilken baserats på ett tidigare förslag som har tagits fram i SMED.

Beskrivning av framtaget förslag

Projektet föreslår ett standardiserat rapporteringsförfarande för uppkommet avfall från övriga branscher. I dagsläget finns ingen entydig mall för hur uppkommet avfall ska rapporteras, vilket gör att olika företag rapporterar på olika sätt och i olika omfattning. Förslaget (se bilaga D) innebär att företagen som minimum ska rapportera följande:

- Sexsiffrig avfallskod enligt avfallsförteckningen, tidigare kallad EWC-kod
- Intern benämning (för förtydligande)
- Uppkommen mängd (helst ton)
- Enhet för mängd
- Eventuella kommentarer

Grundprincipen ska vara att den layout som visas i bilaga D gäller för samtliga berörda företag. Om enskilda företag av någon anledning väljer att redovisa fler variabler än minimum bör dessa inkluderas på ett sådant sätt att den övergripande layouten ej påverkas.

För- och nackdelar med framtaget förslag

Fördelarna med projektets förslag är att avfallsuppgifterna kommer att samlas in på ett standardiserat sätt. Detta underlättar granskning och dataregistrering av företagens redovisade uppgifter i miljörapporterna och kan på så vis sänka kostnaden för insamling av den svenska avfallsstatistiken. Som det nu är kan uppgifter om avfall, i de fall sådana uppgifter finns, redovisas på en rad olika sätt i miljörapporter. Många har visserligen någon form av tabell i textdelen, men dessa kan se ut på olika sätt. Vissa har uppgifter om avfall utspridda i textdelen, medan andra har uppgifterna redovisade i särskild bilaga eller t.o.m. i emissionsdeklarationen. Ett

särskilt problem är att det inte är ovanligt att avfallsuppgifterna är redovisade i en sekretessbelagd bilaga. För att få tillgång till dessa krävs speciell behörighet. Endast tillsynsmyndigheten har tillgång till det sekretessbelagda materialet idag. I och med en standardisering av uppgiftslämnandet anser SMED att det ska ifrågasättas om detta ska vara möjligt när det som här avser statistikändamål.

På sikt ses inga nackdelar med det framtagna förslaget. Självklart kan det första gången av uppgiftslämnarna upplevas som en förändring som tar lite extra tid att implementera. Dock blir det för dem som redan idag lämnar avfallsuppgifter i miljörapporten inga eller i varje fall ett fåtal extra data att redovisa, och sannolikt registreras redan alla data i den löpande verksamheten. För de fåtaliga företag som inte redovisar avfallsuppgifter i miljörapporten, blir det förstås en ökad uppgiftslämnarbörda, men jämfört med att dessa i stället skulle behöva undersökas via en sedvanlig enkätundersökning, ser SMED inget hinder att även dessa skulle bli tvungna att fylla i den standardiserade mallen.

Konsekvenser för berörda företag

Som beskrivits ovan redovisar många företag redan idag uppkommet avfall på ett eller annat vis. Själva uppgiftslämnarbördan i sig skulle därför endast i större grad öka för dem som i dag inte rapporterar någon form av avfallsgenerering. Eftersom det endast är mängden genererat avfall, och inte behandling som kommer att efterfrågas, bör uppgifterna inte vara speciellt svåra att ta fram och sammanställa enligt framtaget förslag på mall. Dessa uppgifter kommer företagen då framför allt att hämta från respektive avfallstransportör, som redan nu normalt brukar ge avfallslämnaren uppgifter om slutlig klassning och mängder av avfallet, bl.a. i fakturaunderlag, och ofta även i form av årssammanställningar. Konsekvensen blir troligtvis som störst vid själva införandet och gäller för dem som inte har fungerande rutiner för avfallsredovisning idag, men när nödvändiga rutiner finns på plats orsakar detta ett ringa merarbete.

Bilaga A. Kapitel 17 i avfallsförteckningen:

Kapitel 17 i avfallsförteckningen: BYGG- OCH RIVNINGSAVFALL (ÄVEN UPPGRÄVDA MASSOR FRÅN FÖRORENADE OMRÅDEN)

- 17 01 Betong, tegel, klinker och keramik**
 - 17 01 01 Betong
 - 17 01 02 Tegel
 - 17 01 03 Klinker och keramik
 - 17 01 06* Blandningar eller separata fraktioner av betong, tegel, klinker och keramik som innehåller farliga ämnen
 - 17 01 07 Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06
- 17 02 Trä, glas och plast**
 - 17 02 01 Trä
 - 17 02 02 Glas
 - 17 02 03 Plast
 - 17 02 04* Glas, plast och trä som innehåller eller som är förorenade med farliga ämnen
- 17 03 Bitumenblandningar, stenkolstjära och tjärprodukter**
 - 17 03 01* Bitumenblandningar som innehåller stenkolstjära
 - 17 03 02 Andra bitumenblandningar än de som anges i 17 03 01
 - 17 03 03* Stenkolstjära och tjärprodukter
- 17 04 Metaller (även legeringar av dessa)**
 - 17 04 01 Koppar, brons, mässing
 - 17 04 02 Aluminium
 - 17 04 03 Bly
 - 17 04 04 Zink
 - 17 04 05 Järn och stål
 - 17 04 06 Tenn
 - 17 04 07 Blandade metaller
 - 17 04 09* Metallavfall som är förorenat av farliga ämnen
 - 17 04 10* Kablar som innehåller olja, stenkolstjära eller andra farliga ämnen
 - 17 04 11 Andra kablar än de som anges i 17 04 10
- 17 05 Jord (även uppgrävda massor från förorenade områden), sten och muddermassor**
 - 17 05 03* Jord och sten som innehåller farliga ämnen
 - 17 05 04 Annan jord och sten än den som anges i 17 05 03
 - 17 05 05* Muddermassor som innehåller farliga ämnen
 - 17 05 06 Andra muddermassor än de som anges i 17 05 05
 - 17 05 07* Spårballast som innehåller farliga ämnen
 - 17 05 08 Annan spårballast än den som anges i 17 05 07
- 17 06 Isolermaterial och byggmaterial som innehåller asbest**
 - 17 06 01* Isolermaterial som innehåller asbest
 - 17 06 03* Andra isolermaterial som består av eller som innehåller farliga ämnen
 - 17 06 04 Andra isolermaterial än de som anges i 17 06 01 och 17 06 03

- 17 06 05* Byggmaterial som innehåller asbest
- 17 08 Gipsbaserade byggmaterial**
 - 17 08 01* Gipsbaserade byggmaterial som är förorenade med farliga ämnen
 - 17 08 02 Andra gipsbaserade byggmaterial än de som anges i 17 08 02
- 17 09 Annat bygg- och rivningsavfall**
 - 17 09 01* Bygg- och rivningsavfall som innehåller kvicksilver
 - 17 09 02* Bygg- och rivningsavfall som innehåller PCB (till exempel fogmassor, hartsbaserade golv, isolerrutor och kondensatorer som innehåller PCB)
 - 17 09 03* Annat bygg- och rivningsavfall (även blandat avfall) som innehåller farliga ämnen
 - 17 09 04 Annat blandat bygg- och rivningsavfall än det som anges i 17 09 01, 17 09 02 och 17 09 03

Bilaga B. Anteckningar workshop - förbättrad byggavfallsstatistik

Tidpunkt och plats: 21 november kl. 13-16 på Naturvårdsverket, Valhallavägen 195, Stockholm

Närvarande: Thord Eriksson (SITA), Ulf Gustafsson (SITA), Kristina Einarsson (Boverket), Viveke Ihd (Återvinningsindustrierna), Tomas Stegfeldt (SÖRAB), Emma Breitholtz (SÖRAB), Maria Arm (Statens geotekniska institut), Ola Wik (Statens geotekniska institut), Madeleine Wåland (Peab Bostad), Maria Ahlm (Peab), Inger Jonsson (Ragn-Sells), Martina Melander (SAKAB), Magdalena Westerberg (SITA), Christoffer Carstens (Ecoloop), Elin Olsson (Peab), Cecilia Möller (Ragn-Sells), Jenny Håkansson (SRV återvinning AB), Ragnhild Karlsson (NCC), Jenny Westin (Avfall Sverige), Carl Enqvist (SKANSKA), Graham Aid (KTH), Jan-Olov Sundqvist (IVL), Per Edborg (SCB), Olof Dunsö (SCB), Jan Christiansson (Naturvårdsverket), Henrik Sandström (Naturvårdsverket), Erika Nygren (Naturvårdsverket), Staffan Ågren (Naturvårdsverket), Christina Jonsson (Naturvårdsverket), Calle Jensen (IVL)

Bakgrund

På uppdrag av Naturvårdsverket pågår ett arbete inom SMED med att ta fram förslag på hur kvalitén i avfallsstatistiken inom bygg- och rivningssektorn kan förbättras och som också möjliggör uppföljning av återvinningsmålet i EU:s nya avfallsdirektiv rörande bygg- och rivningsavfall (2008/98/EG)⁵.

Under hösten 2011 genomfördes en workshop bestående av bland annat aktörer inom bygg- och rivningsindustrin samt avfalls- och återvinningsindustrin. Under workshopen diskuterades hur statistikinsamlingen bör förändras för att även kunna användas för uppföljning av uppsatta mål i avfallsdirektivet och i den nationella avfallsplanen. De metoder och källor som diskuterades var att ta in uppgifter från större bygg- och rivningsföretag, större avfallstransportörer, större avfalls- och återvinningsföretag, användning av avfallsfaktorer, urval av byggprojekt eller via en utökad rapportering i exempelvis miljörapporterna från avfalls- och återvinningsanläggningar.

⁵Av EUs avfallsdirektiv (2008/98/EG) följer av artikel 11.2 b att förberedandet för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning (exklusive energiåtervinning) av icke farligt byggnads- och rivningsavfall ska öka till minst 70 viktprocent före år 2020.

Den metod som ansågs vara bäst lämpad var att öka kraven på rapportering i exempelvis miljörapporterna för avfalls- och återvinningsföretagen. Fördelar med denna metod är att man då utnyttjar ett befintligt rapporteringssystem som fungerar bra idag, kvalitén på data är bra eftersom det är avfalls- och återvinningsföretagen som har störst kompetens om hur de olika avfallsslagen behandlas vilket därmed möjliggör en bra uppföljning av återvinningsmålet. Därutöver torde en utökad rapportering och de uppgifter som efterfrågas inte kräva några större ändringar i lagstiftningen ⁶.

Projektet som nu pågår håller under hösten 2012 på att utarbeta ett förslag till hur denna rapportering skulle gå till och vilka uppgifter som avfalls- och återvinningsföretag skulle behöva lämna.

Som ett led i detta arbete hölls en workshop den 21 november 2012 på Naturvårdsverket. Syftet med workshopen var att diskutera framtaget förslag med en utökad rapportering i exempelvis miljörapporterna där deltagarna ges möjligheter att komma med synpunkter och förslag till förbättringar.

Rapport från workshopen

Naturvårdsverket redogjorde för behovet av att förbättra statistiken för bygg- och rivningsavfall. Detta bl.a. med bakgrund av det uppsatta miljömålet att 70 procent av det uppkomna avfallet (icke farligt avfall) ska återvinnas. Idag är statistiken alltför osäker för att man ska kunna göra en meningsfull uppföljning av målet.

SMED redovisade de undersökta metoderna för att förbättra statistiken samt möjliggöra uppföljning av miljömålet inklusive deras respektive för- och nackdelar, se bifogad presentation. SMED redovisade också metoden med en utökad rapportering för behandlingsanläggningar vilket är den metod som vid tidigare bedömningar framstått som den mest lämpliga.

Fördelar med denna metod är bl.a.

- avfalls- och återvinningsföretagen har bäst kompetens om hur avfallet tas om hand inklusive det sekundära avfallet, d.v.s. avfallet som uppstår i en återvinningsprocess
- de största mängderna från sektorn skulle inkluderas i detta system
- befintligt rapporteringssystem (SMP) skulle kunna användas
- inga eller i varje fall begränsade ändringar i befintlig lagstiftning (främst miljörapportföreskriften) krävs

⁶ Enligt avfallsförordningen (2011:927) står det i 54 §:

Den som bedriver en verksamhet med återvinning eller bortskaffande som är tillstånds- eller anmälningspliktig enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska för varje slag av avfall som hanteras i verksamheten föra anteckningar om 1: varifrån avfallet kommer, 2: de metoder för återvinning eller bortskaffande som används, 3: den mängd avfall som återvinns eller bortskaffas årligen, 4: vart avfallet lämnas när det återvinns eller bortskaffas.

Om en annan aktör i kedjan (byggherren, utföraren eller avfallstransportören) skulle rapportera in ett underlag för att möjliggöra uppföljning av miljömålet skulle uppgifter från behandlingsanläggningen ändå efterfrågas. Detta eftersom det är först vid mottagningsanläggningen som avfallets mängd registreras.

Gruppdiskussioner

Deltagarna delades in i tre olika grupper där varje grupp fick sju frågor att besvara. Nedan redovisas resultatet för respektive frågeställning.

▪ **Vilka för- och nackdelar förekommer för det föreslagna alternativet med en utökad rapportering för behandlingsanläggningar?**

Fördelar:

- Relativt liten osäkerhet.
- Möjliggör uppföljning av miljömålet.
- Stor kompetens finns hos behandlingsanläggningar om hur avfallet slutligen tas om hand.
- Totalt sett ses denna som den enklaste och mest kostnadseffektiva metoden.

Nackdelar:

- Bygg- och rivningsavfall som går via återvinningscentraler täcks inte in utan det klassas som hushållsavfall, även det avfall som olagligt lämnas av småindustrier inom byggverksamhet. Idag är det relativt få ÅVC: er på vilka man registrerar verksamheter och hushåll. På dessa registreras dock inte inkommande vikter från varje transport/avfallslämnare.
 - Det finns en risk för dubbelräkning av avfallsmängder om man inte vet ursprunget.
 - Incitamenten för byggare/rivare att minska sitt avfall blir mindre när det inte är de själva som rapporterar.
 - Det kan vara svårt för chaufförer att veta från vilken bransch avfallet har uppkommit.
 - Förorenade och inerta massor, till exempel konstruktionsmaterial som inte går till en behandlingsanläggning täcks inte in.
 - Mycket mängder går till sorteringsanläggningar som inte behöver lämna miljörapport.
 - Det är principiellt fel att det är mottagaren som gör uppföljningen när det är bygg- och rivningsföretaget som ger upphov till avfallet. Avfallslämnaren bör ha kunskap om sitt eget avfall.
 - Återanvändning och återvinning täcks inte in. Dock är det idag inte så stora mängder som det rör sig om (förutom massor som klassas som återanvändning).
 - Endast A- och B-anläggningar ingår i denna metod.
- **Vilka konsekvenser får det föreslagna alternativet för avfalls- och återvinningsföretag?**

- Anpassningar i vågsystemet (mjukvaran) krävs. Dock kan nödvändiga förändringar skilja sig åt beroende på vilken lösning respektive företag har.
 - En viss övergångstid behövs för att anpassa till ett nytt system.
 - Informationsinsatser till vågpersonal och chaufförer eftersom det blir förändrade rutiner.
 - Man ansåg att det var svårt att se vilken påverkan det föreslagna alternativet har på avfalls- och återvinningsföretagen. Ett förslag som gavs var att det skulle göras en "case study" på en eller ett par anläggningar.
 - Det är dock viktigt att kodningen av avfallet blir rätt. Återvinningsindustrierna har ett bra vägledningsdokument för detta.
 - Det är viktigt att kodningen av avfallet även tar hänsyn till eventuella framtida krav.
- **Övrigt:**
 - Viktigt att man i avfallsbranschen använder sig av samma benämningar. Idag används både osorterat avfall och blandat avfall som är samma avfallsslag.
 - Det diskuterades hurvida man ska ha en finare indelning av avfallet än EWC-koderna. Ska avfallsföretaget slå ihop finare uppdelade avfallsslag till EWC-kod eller ska SMED/NV göra detta? Viktigt att det redovisas exakt vilka avfallslag som tas emot eller som genereras i återvinningsprocessen samt att man blickar framåt för att indelningen ska hålla i framtiden också.
 - Idag är det vanligt att man klassar avfall som återvinning när man använder det som konstruktionsmaterial på en deponi. Detta för att undslippa deponiskatten. Det rör sig om stora mängder.
- **Finns det ytterligare metoder att diskutera som tillmötesgår kraven i EU:s avfallsstatistikförordning och möjliggör uppföljning av uppsatta miljö- och etappmål?**
 - En annan metod som kom upp var att använda sig av PBL och nyckeltal för att kunna följa upp uppkomna mängder och miljömålet.
 - En ytterligare metod är att använda sig av befintliga certifieringssystem (till exempel BREAM) som många av byggföretagen har infört. I dessa är man skyldig att veta uppkomna avfallsmängder och hur dessa tas omhand varför detta skulle kunna samordnas med det presenterade förslaget. En nackdel med detta förslag är dock att det endast inkluderar byggnader som byggs idag och inte uppkommet avfall i samband med rivningar.
- **Hur ska man göra med avfallsströmmar som inerta massor som inte går till en avfallsanläggning?**
 - Rena massor som idag går till återvinning i form av utfyllnad i andra projekt etc.: En lösning är att fråga de stora bygg- och anläggningsföretagen. Ett annat alternativ är att följa upp naturgrusmålet som följs upp av SGU. För NCC står dessa mängder för omkring 80 procent av det totala avfallet från NCC. Ett annat alternativ som diskuterades var uppgifter från s.k. "timbilar" vilka kör runt med jord och sten.

- Massor från de s.k. infrastrukturprojekten: Detta rör projekt där kunden inte anser att det är avfall. Detta rör till exempel projekt i vilka Trafikverket är involverade och där avfall mellanlagras på platser och som flyttas runt mellan olika projekt.
- **Finns det även andra strömmar som inte täcks in i det föreslagna alternativet med utökad rapportering för behandlingsanläggningar?**
 - Avfallsmängder från behandlingsanläggningar (C-anläggningar) som idag inte är skyldiga att lämna en miljörapport. Till exempel behöver inte sorteringsanläggningar lämna miljörapport om mängden avfall vid varje tillfälle inte överskrider 10 000 ton. En lösning är att ställa krav på att även mindre anläggningar ska lämna en miljörapport. En annan lösning är att efterfråga uppgifter från kommunerna eftersom även de mindre anläggningarna är skyldiga att lämna uppgifter om avfallsmängder till sin tillsynsmyndighet (anteckningsskyldighet).
 - Avfallsmängder som hamnar på ÅVC: er. En lösning är att detaljstudera några ÅVC: er för att se hur mycket avfall (procent) som uppkommer från bygg- och rivningssektorn samt 17-nummer (EWC) som kommer från hushåll. Denna andel skulle man kunna applicera på samtliga ÅVC: er. Skulle detta avfall komma att klassas som verksamhetsavfall med bakgrund av pågående avfallsutredning borde det bli lättare att kunna följa upp detta avfallsflöde.

Avslutning

Det framtagna förslaget fick en allmän acceptans hos deltagarna. Dock kan man inte med denna metod följa upp samtliga avfallsströmmar från byggsektorn utan den måste kompletteras med andra metoder. Möjligen skulle man dela upp avfallet från sektorn i ”bygg- och rivningsavfall” och ”anläggningsavfall”.

Bilaga C. Förslag till mall för rapportering av bygg- och rivningsavfall

MOTTAGET AVFALL				BEHANDLING		NYA AVFALLSSLAG (EVENTUELLT)				TRANSPORTÖR	MOTTAGARE			BEHANDLING HOS MOTTAGAREN	
Sexsiffrig kod enligt Avfallsförordningen (text fylls i automatiskt)	Intern benämning	Mängd	Enhet	Behandlingskod enligt Avfallsförordningen (text fylls i automatiskt)	Intern benämning	Sexsiffrig kod enligt Avfallsförordningen (text fylls i automatiskt)	Intern benämning	Mängd	Enhet	Företagsnamn på transportör för ivägskickat avfall	Anläggning	Org. Nr	Ort	Behandlingskod enligt Avfallsförordningen (text fylls i automatiskt)	Intern benämning
17 09 04 Annat blandat bygg- och rivningsavfall än det som anges i 17 09 01–17 09 03.	Blandat avfall	4 000	ton	R 12 Utväxling av avfall som ska bli föremål för någon sådan hantering som avses i R 1–R 11.	Mekanisk sortering	19 12 07 Annat trä än det som anges i 19 12 06.	Trä till biokraftvärmeverk	300	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	R 1 Användning främst som bränsle eller annan energikälla.	Förbränning
						19 12 02 Järnmetall.	Metaller	400	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	R 4 Materialåtervinning av metaller eller metallföreningar.	Materialåtervinning
						19 12 12 Annat avfall (även blandningar av material) från mekanisk behandling av avfall än det som anges i 19 12 11.	Deponirest	300	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	D 1 Deponering på eller under markytan.	Deponering
						19 12 10 Brännbart avfall (avfallsfraktion behandlad för förbränning –RDF).	Brännbart till avfallskraftvärmeverk	3 000	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	R 1 Användning främst som bränsle eller annan energikälla.	Förbränning
17 01 07 Andra blandningar av betong, tegel, klinker och keramik än de som anges i 17 01 06.	Tegel och betongblandningar, icke farligt avfall	3 000	ton	D 1 Deponering på eller under markytan.	Deponering										
17 02 02 Glas.	Utsorterat glas	3 400	ton	R 13 Lagring av avfall före någon sådan hantering som avses i R 1–R 12.	Mellanlagring		Till materialåtervinning	3 400	ton		XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	R 5 Materialåtervinning av andra oorganiska material.	Materialåtervinning
17 05 04 Annan jord och sten än den som anges i 17 05 03.	Förorenad jord, icke farligt avfall	4 000	ton	D 8 Biologisk behandling som inte omfattas av någon annan punkt i denna bilaga och som leder till en slutprodukt i form av en förening eller blandning som bortskäffas med någon sådan hantering som anges i D 1–D 12.	Jordtvätt metallförorenad jord	19 02 05* Slam från fysikalisk eller kemisk behandling som innehåller farliga ämnen.	Koncentrat	1 000	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	D 1 Deponering på eller under markytan.	Deponering
						19 02 99 Annat avfall än det som anges i 19 02 03–19 02 11.	Renad jord	3 000	ton	XXXX	XXXX	XXXX-XXXX	XXXX	R 5 Materialåtervinning av andra oorganiska material.	användning som konstruktionsändamål på deponier

Anvisningar för tabellens ifyllande

1. Mottaget avfall, grupp 17

Mottaget avfallsslag enligt Avfallsförordningen: sexsiffrig kod för de avfallsslag som tas emot på anläggningen. Benämning på avfallsslaget fylls i automatiskt när kod är vald.

OBS: Endast avfallsslag tillhörande kapitel 17 i avfallsförteckningen, d.v.s. "Bygg- och rivningsavfall (även uppgrävda massor från förorenade områden)", ska redovisas. Se bilaga 5 med förteckning över koder.

Intern benämning av mottaget avfallsslag: Här anges företagets egen benämning av det mottagna avfallsslaget som till exempel grovt brännbart avfall, plast, blandat avfall och asbest.

Mottagen mängd och enhet: Ange mängden avfall för respektive avfallsslag som tas emot inklusive enhet (ton, kg, liter, styck, m³).

2. Behandling

Behandling enligt Avfallsförordningen: Ange hur avfallet har tagits om hand (R- och D-kod) i Avfallsförordningen. Benämning på behandlingen fylls i automatiskt när kod är vald.

Intern benämning: För det aktuella avfallsslaget, ange företagets egen benämning på hur avfallet har hanterats/behandlats som till exempel sortering, förbränning, deponering, kompostering.

3. Nya avfallsslag (eventuellt)

Här anges eventuellt uppkomna avfallsslag vid hanteringen/återvinningsprocessen. Om mottaget avfall endast har mellanlagrats eller liknande varför det mottagna avfallet och dess sammansättning inte skiljer sig åt jämfört med det mottagna avfallet lämnas detta fält tomt.

Uppkomna avfallsslag enligt Avfallsförordningen: För det mottagna avfallsslaget, ange vilken eller vilka avfallsslag som uppkommit som följd av den aktuella hanteringen/återvinningsprocessen enligt avfallsförordningen (sexsiffrig kod). Benämning på avfallsslaget fylls i automatiskt när kod är vald. Om flera avfallsslag har uppkommit ska en ny rad för varje avfallsslag fyllas i.

Intern benämning: För det uppkomna avfallsslaget från hanteringen/återvinningsprocessen, ange företagets egen benämning som till exempel flygaska, deponirest, brännbar fraktion.

Uppkommen mängd och enhet: Ange mängden avfall för respektive avfallsslag som uppkommer inklusive enhet (ton, kg, liter, styck, m³).

4. Transportör

Ange transportören för det aktuella avfallsslaget som har skickats iväg. Om flera företag har transporterat det aktuella avfallsslaget ska det företag som har transporterat störst mängder anges.

5. Mottagare

Ange mottagarens anläggningsnamn, organisationsnummer och orten dit avfallet har transporterats för

det aktuella avfallsslaget som har skickats iväg. Om flera företag har tagit emot det aktuella avfallsslaget ska det företag som har tagit emot störst mängder anges.

6. Behandling

Behandling enligt Avfallsförordningen: Ange hur de uppkomna avfallsslagen från hanteringen/behandlingsprocessen (R- och D-kod) slutligen har omhändertagits enligt Avfallsförordningen.

Intern benämning: Ange företagets egen benämning av hur de uppkomna avfallsslagen från hanteringen/återvinningsprocessen har tagits om hand som till exempel förbränning, materialåtervinning, deponering, sluttäckning av deponi.

Bilaga D: Förslag till mall för rapportering av uppkommet avfall från olika sektorer

Uppkommet avfall					
Nr.	Uppkomna avfallsslag		Uppkommen mängd	Enhet	Eventuell kommentar
	<i>Sexsiffrig kod enligt Avfallsförordningen</i>	<i>Intern benämning</i>			
1	200101 Papper och papp	Pappavfall	3,5	m3	
2	140603 Andra lösningsmedel och lösningsmedelsblandningar	Lösningsmedel	2,70	ton	
3	160213 Kasserad utrustning som innehåller farliga ämnen	El-avfall	0,26	ton	Uttjänt elektronik

Bilaga E: Antal företag, antal anställda och antalet miljörapporter (MR) per samhällssektor

Sektor	Antal företag* 2010	Antal anställda 2010	MR 2011
01 jordbruksföretag och serviceföretag till jordbruk	109 748	22 717	393
03 fiskare och vattenbrukare	1 874	603	56
07-09 utvinning av metallmalmer och annan utvinning av mineral samt service till utvinning	748	8 249	45
10 livsmedelsindustri	3 319	46 088	131
13 textilindustri	2 338	5 318	12
15 industri för läder och lädervaror	430	835	3
16 industri för trä och varor av trä, kork och rotting o.d. utom möbler	5 949	30 020	132
17 massa-, pappers- och pappersvaruindustri	474	30 144	59
18 grafisk och annan reproduktionsindustri	3 312	15 145	3
19-21 kemisk industri, petroleumprodukter och läkemedelsindustri	994	32 394	239
22 gummi- och plastvaruindustri	1 597	20 468	126
23 industri för andra icke-metalliska mineraliska produkter	2 120	16 260	29
24 stål- och metallverk	491	33 527	143
25 industri för metallvaror utom maskiner och apparater	11 219	61 448	124
35 el-, gas- och värmeverk	1 825	26 470	381
37 reningsverk	176	1 583	465
38 avfallshanteringsanläggningar; återvinningsanläggningar	748	11 396	1 018
45-99 exkl. 46.77 tjänste			276
Summa	147 362	362 665	3 635

*OBS. Ett företag kan ha flera anläggningar.

Källor:

Antal företag och antal anställda: SCB:s Företagsdatabas (FDB)

Antal miljörapporter (MR): SMP, Naturvårdsverket